

A csoportos beszélgetés művészete

(A csoportbeszélgetés mint a közösségépítés eszköze)

Egy lelkipásztor, lelkipásztori munkatárs vagy hitoktató gyakran tesz fel ilyesfajta kérdéseket:

Hogyan tudok a plébánián (hittanon) közösséget teremteni?

Hogyan tudok egy passzív, meg nem szólaló, párbeszédre el nem jutó csoportot (hittant vagy képviselőtestületet) aktivizálni, érdekeltté tenni, beszélgetésre serkenteni?

Hogy tudok egy széthúzó közösséget egyetértésre juttatni?

Hogy tudom meggyőződéssé, a hallgatók sajátjává tenni az általam elmondott igazságokat?

Ilyen és hasonló problémák megoldásának egyik leghasználhatóbb eszköze lehet a *csoportbeszélgetés* vagy kiscsoportos beszélgetés (ezenül Csb).

Mind a plébániái lelkipásztorkodás mind a hitoktatás első feladata, hogy testvéri közösséget hozzon létre (V. ö. Chr.L 26,29, EN 13, C.Tr.24,67, DCG 76,35 stb.),

– mert ebben valósulhat meg a jézusi élet (V. ö. Jn 15,12,13,34 stb.)

– mert így valósul meg az egyház;

– mert a közösség tartja meg a hívőt, a fiatalot a hitben, az Egyházban. (PSzÉ 6, DCG 35)

Mind a közösség létrejöttének, mind fennmaradásának fontos feltétele, hogy kialakuljon tagjai közt a személyes kapcsolat, a párbeszéd.

A közösségteremtésnek, a párbeszédnek és személyes kapcsolatok kialakulásának fontos eszköze a Csb.

A Csb széles körben ismerős forma keresztény körökben. De legtöbbször csak alapfokon alkalmazzák, igazi lehetőségeit és titkait kevesen ismerik. Pedig alapos ismerete esetén a közösségteremtés és vezetés számos problémájában megoldást kínálhat.

De vigyázat! 1) A Csb művészete csak hosszas gyakorlással sajátítható el.

2) Amilyen mértékben mélyülnek a személyes kapcsolatok a csoport tagjai közt, oly mértékben mélyül a Csb. Nem szabad tehát megijednünk, ha személyes kapcsolatok híján eleinte talán akadozó, nehézkes a beszélgetés.

A tartós és jézusi szellemű személyes kapcsolatok kialakulásának pedig feltétele, hogy a közösség vezetője(i), illetve egyes tagjai személyes „anyai” szeretettel törődjenek egymással, a közösséghez közeledőkkel (V. ö. 1Kor 9,19-23), s hatásukra a személyes egymásra figyelés, törődés a közösség „stílusává” váljon. (V. ö. C/5/b)

3) A Csb-nek számos szabálya és buktatója is van. Kényesebb feladatok megoldására csak ezek alapos ismeretében használhatjuk eredményesen.

A CSB GYÜMÖLCSEI, JELENTŐSÉGE

1.) A Csb egyik gyümölcse, hogy *közösséget hoz létre*, illetve utat nyit a közösség felé azoknak is, akik félénkek, zárkózottak: – A 4-6 fős kis csoportokban azok is megszólalnak, akik nagyobb csoportokban félnek ettől. Ez segíti őket, hogy kilépjenek zártságukból, s kapcsolatba kerüljenek másokkal. Ily módon megkezdődik a közösség kialakulása, s ezáltal felnőttek, fiatalok vagy gyermekek

jobban érzik magukat az együttléteken. (Később nagyobb létszámú közösség előtt is mernek majd megszólalni.)

2.) A Csb-ben – láttuk – „azok is megszólalnak, akik nagyobb csoportokban félnek ettől”. Vagyis itt növekszik a résztvevők kreativitása ... Ez pedig erősíti az öntudatukat és *sikerélményt ad* nekik. A Csb-t a résztvevők általában örömként élik meg, mert eddig nem ismert jó érzést jelent számukra, hogy végighallgatják őket, s ők is megmernek/tudnak szólalni.

3.) A Csb – pl. egy előadás után – *segít, hogy az elhangzottak elmélyüljenek* a hallgatókban: Egy előadást általában a hallgatóságnak legfeljebb a töredéke tud végigkövetni, megérteni. A Csb módot nyújt, hogy az elhangzottakat újra átbeszéljék (s a beszélgetés többnyire mélyebb nyomokat hagy, mint a hallgatás!), hogy a maguk közt megoldható kérdéseket tisztázzák, illetve a megoldatlan problémákról a plénumon megkérdézzék az előadót. (Ha nem volna Csb, a résztvevők többsége külön nem merne kérdéseket feltenni.)

4.) A Csb egyik leglényegesebb gyümölcse, hogy résztvevői maguk „alkotják” a beszélgetés eredményeit: azt tapasztalják, hogy a megbeszélte értékeket együtt értették meg, fogalmazták meg, fogadták el, s ezért magukénak, a csoport tulajdonának – *normájának* – *érezik azokat*.

A hitátadás egyik legnehezebb kérdése pluralista világunkban – ahol gyakran a keresztényekével ellentétes magatartások a társadalmi normák –, hogy miként tudjuk a keresztény értékeket úgy átadni, hogy hittanosaink vagy hallgatóink magukra kötelezőnek, normának érezzék azokat. Normává leginkább akkor válik egy érték, ha valaki azt tapasztalja, hogy a számára fontos közösség is magáénak, magára kötelezőnek tartja ezeket. A jól vezetett Csb gyümölcseként a közösség tagjai éppen ezt tapasztalják. (Pl. egy 30 fős hittancsoport tagjaira is örvendetesen s több: meghatározóan hat, ha látják, hogy 5-6 fős beszélgetőcsoportjaik lényegileg azonos eredményre jutottak.) Így a Csb eredményei az életet irányító normákká válnak.

5.) Végül a Csb a párbeszédnek, egymás végighallgatásának és így a helyes kapcsolatteremtésnek kiváló gyakorlótere; keresztények esetében sajátosan a természetfeletti párbeszéd gyakorlótere. Gondoljuk csak meg, milyen hatása van annak, ha valaki egy óra hosszat mást se csinál, csak gyakorolja, hogy Isten szeretetével hallgasson, nézzen a többiekre; vagy ha egy óra hosszat átéli, hogy ha szeretettel végighallgatja a többieket, akkor Isten él benne, működik benne. (1 Jn 4,16) Mindezek átélése a beszélgetés közben komoly erőfeszítést, önlegyőzést, keresztrefeszülést kíván, de rendkívüli érlelődéssel jár, alkalmassá tesz az Isten szeretetét közvetíteni tudó párbeszédre, Csb-re.

A CSB LEGFONTOSABB FAJTÁI A LEKIPÁSZTORI ÉLETBEN

1. az ismerkedés-kapcsolatteremtés vagy az élmények-tapasztalatok cseréjének céljával,

2. hallott tanítások, (hit)igazságok, kiértékelésének, elmélyítésének céljával (hittanokon, lelkigyakorlaton, találkozókon stb.),

3. beszélgetések, tanácskozások a közösség (hittancsoport, plébánia) életéről, feladatairól, megújulásáról.

Az ismerkedő, kapcsolatot mélyítő, lelki közösséget lérehozó Csb-nek számos fajtája van. Példaként kiválasztunk most kettőt. Az elsőt minden eszköz nélkül és rövid idő alatt alkalmazhatjuk. A másikat ünnepélyes alkalmakkor, ha bőven áll idő rendelkezésünkre.

Bibliolvasás csoportos beszélgetéssel

A közös bibliolvasás legegyszerűbb (alapvető) formája
(Tarjányi Béla alapján¹)

Ima – A résztvevők közös imával vagy énekkel Isten jelenlétébe helyezik magukat, kérik az ő kegyelmét és a Szentlélek világosságát egymás számára.

A szöveg elolvasása – A vezető megadja a szöveg fejezet- és versszámát; megvárja, amíg ezt mindenki megtalálja. Megkéri a csoport egyik tagját, hogy (szépen, tagoltan) olvassa fel a szöveget. Ezt rövid csönd követi.

Az Ige megosztása – A résztvevők hangosan felolvasnak egy-egy szót vagy néhány szavas szövegrészt, amely különösen sokat mond számukra. Minden felolvasott rész után csend következik, s ezalatt mindenki kétszer-háromszor megismétli magában az elhangzott szavakat, hogy azok beléje ivódjanak. (Ez a csendes odafigyelés és ismételtetés igen fontos; kellő időt kell rá hagyni!)

A kegyelem megosztása – A résztvevők elmondják, hogy a szentírás szakaszból miért éppen azt a szöveget, szövegrészt emelték ki, amelyet felolvastak: mi ragadta meg őket, milyen személyes megszólítást, ösztönzést kaptak az általuk kiemelt szöveg révén.

Hálaadó ima – A résztvevők közös imában vagy énekkel hálát adnak a közösségben kapott kegyelmekért.

Megjegyzések: A közös szentírásolvasásnak ez a legegyszerűbb és legalapvetőbb formája. Nagyon alkalmas arra, hogy bármilyen közösség (család, baráti kör, mozgalmak, szerzetesek, papi összejövetel stb.) programjainak állandó része legyen, és a közösségben az egységet és összetartozást növelje, elmélyítse. A lényege, hogy a Szentírás által kapott kegyelmeket, erőt és világosságot nem tartjuk meg magunknak, hanem kölcsönösen megajándékozunk egymást. Minden megszólalásunk vallomás is egyben, amely bátorítja, megerősíti és segíti társainkat. Fontos, hogy ne prédikáljunk a többieknek, hanem a lelkünket tárjuk fel; amikor pedig a másik megszólal, teljes odafigyeléssel és várakozó szeretettel fogadjuk azt, amivel megajándékoz bennünket. Az ajánlott létszám 6-8 fő (de több is, kevesebb is lehet); mindig legyen valaki, aki tapintatosan irányítja a csoportot, és figyel az időre is (összesen 10-20 perc).

Lelkünk megosztása egymással – közös rajz készítése által

Ez a módszer az egymáshoz közelkerülésnek, a bezárultságok, illetve kapcsolatok felszabadításának kiváló módja. Itt ismertetett formájában érettebb fiatalokkal és felnőttekkel alkalmazható ünnepi összejöveteleken, találkozókon, lelkigyakorlatokon (bár gyermekekre alkalmazott változatai is ismertek). Böven kell időt szánnunk rá (szinte egy teljes délutánt)...

Előkészítendő: minden csoport számára egy rajzlap vagy nagyobb lap, amire rajzolhatnak, s színes zsírkréták vagy filctollak (minden gyermeknek van zsírkréta-készlete).

1.) A kiscsoportokban levők feladata, hogy rajzolják le (egy lelki nap, elmélkedés vagy találkozó stb. végén) azt, amit az előzők (vagy egy megadott téma) foglalatoként legszívesebben lerajzolnának.

Közben ne beszéljenek, hanem legyenek teljes csendben: először azért, hogy ki ki meggondolhassa, mit is mond neki az adott téma, s hogyan lehetne azt ábrázolnia,

¹ In: Tomka Ferenc (szerk.), Krisztusi közösség a plébánián, OLI Bp., 1996, 15-16.

majd amikor az első elkezdett rajzolni, azért legyenek csendben, hogy megsejthessék, mit is akar mondani ő a rajzával, s hogyan tudják majd folytatni azt a gondolatot, amit az első rajzolni kezdett.

Az első rajzoló úgy rajzoljon, hogy hagyjon helyet a többieknek is. Őt követően tehát egymás után rajzolnak a következők.

Bárki rajzolhat elsőnek. De ha 5-8 perc után senki nem rajzol, akkor a csv kezdje el ... Legtöbb, érett személyekből álló csoportban nem kell meghatározni a további rajzolás sorrendjét, de bizonyos esetekben lehetséges az is, hogy körben egymás után rajzolnak (meghagyva a szabadságot, hogy valaki ne rajzoljon, vagy csak akkor, amikor indítást érez).

Az első rajzoló kezdi a legnehezebben. Ne ijedjünk meg tehát a sokperces várakozástól. Aztán a másodiktól kezdve egyre könnyebben és szabadabban szoktak bekapcsolódni ...

2.) Mikor már mindenki rajzolt, egy önként vállalkozó (vagy az első rajzoló mellett ülő) próbálja megmagyarázni, hogy szerinte mit akart kifejezni az első rajzoló rajzával ..., utána mindenki elmondhatja, hogy őszerinte mi az első rajz mondanivalója, s végül maga a rajzoló mondja el.

(A rajz általában a lélek legbensejét próbálja megfogalmazni. Ezért egész szívünkkel próbálnunk kell megsejteni azt, amit kifejezni akar: sosem szabad felületes-gúnyos megjegyzést tenni rá!!! Ha a beszélgetés empatikus légkörben zajlik, nagy testvéri-emberi mélységégekig tud jutni.) – Következőleg a sorrendben következő (kiegészítő) rajzokról is mindenki elmondja, hogy szerinte az mit jelent, s utoljára mindig a rajzoló szól. Eközben természetesen mély beszélgetések szoktak kialakulni, amelyek (egy minimális empátia esetén) kis odafigyeléssel könnyen megtalálják a különböző megfigyelések közös nevezőjét. A csv-nek erre kell segítenie: az egymás szempontjainak elsajátítására és az együttlátásra.

3.) Ha van még idő, most már közösen beszélgetve – a közösen kialakult látásra építve – kiegészíthetik a rajzot. Ha az egymásra figyelés eddig megvolt, akkor ez a rész már egy nagy ünneppé, együttes alkotássá válik: most már közössé vált élményük ábrázolásává.

4.) A plénumon 2-2 személy bemutatja minden csoport rajzát, megmagyarázza annak jelképeit. (A rajzoló lap nagyságának megválasztása tehát arányos a jelenlevők létszámával, hogy bemutatáskor mindenki láthassa.)

A CSB ALAPVETŐ SZABÁLYAI

A Csb testvéri (és *nem autokratikus!*) forma. Jó működésének feltétele, hogy elsősorban a vezetőket, de a résztvevőket is ennek megfelelően jól *felkészítsük*.

Mi a Csb?

Tágabb értelemben: mindenfajta csoportokban történő beszélgetés. (A Csb-eknek imént elsőként említett fajtája, ti. az ismerkedés, tapasztalatcsere céljával, többnyire ilyen tágabb értelemben vett Csb-ek.)

Szűkebb értelemben: olyan kiscsoportos beszélgetés, amely lehetővé teszi, hogy a csoport (ezenkívül Cs) minden tagja bekapcsolódjék egy kreatív, gyakran új összefüggések felfedezésére elvezető, a témában közös vélemény(ek)e)t kialakító beszélgetésbe (lásd az imént említett 2. és 3. típust).

A Csb akkor jó, ha a résztvevők minél jobban elsajátítják a célzott közösségi beszélgetés módját, azaz

- arról a kérdésről beszélnek, amire választ kell találniok (s nem mindenféléről, ami eszükbe jut)
 - tudják végighallgatni egymást, azaz szóhoz engednek jutni mindenkit
 - ha egymás véleményéből azt „szűri ki”, ami a témához tartozik, s erre (az előtűk szólók gondolataira) építik saját szempontjaikat.
- (A beszélgetések félrecsúszásának tipikus példája, ha valaki egy témába nem vágó szempontot mond, s a beszélgetés ezen a szálon fut tovább.)
- ha sikerül közös választ megfogalmazniuk a feltett kérdésre.

A létszám

Számos nagyobb vallásos vagy ifjúsági találkozón, alkalmasint egy hittanon beszélgethetnek 10-15-20 fős csoportok is. Bizonyos esetekben (pl. ha egyszerűen bemutatkozunk egymásnak, elmondjuk benyomásainkat) működésképesek ilyen nagyobb beszélgetőcsoportok. De (a fenti meghatározás értelmében) ezt csak tágabb értelemben hívjuk Csb-nek.

A szoros értelemben vett Csb ideális létszáma 5-6 fő, esetektől függően 4-8 fő. E számhatár figyelembevételre fontos, hogy a Csb (imént ismertetett) gyümölcsei megte-remjenek!!! Túl nagy létszám esetén pl. a csendesebbek nem jutnak szóhoz – a Cs tagjaiban nem jön létre a közös alkotás, a közös felfedezés élménye –, következésképpen nem vagy csak csökkent mértékben fognak a kialakult vélemények normatív erővel hatni a résztvevőkre stb.

A körbeülés

Ha az előadónak „hatalommal” kell szólnia, pl. egy hittanon, előadáson vagy lelki gyakorlaton, általában szerencsésebb, ha szemben áll-ül a hallgatókkal (főleg ha azok nagyobb számban vannak jelen), vagy legalábbis olyan távolságban, hogy azok jól láthassák, ránézhessenek.

A körbeülés (általában – nemcsak kiscsoportos beszélgetésben!) különösen olyankor ajánlatos, ha a beszélgetésbe szeretnénk mindenkit bekapcsolni, ha szeretnénk érzékelteni, hogy nem fontos, kinek mi a szolgálata, mert mindnyájan egyenlők, testvérek vagyunk Istenben.

A „kör” ilyenkor lehetőleg legyen zárt (ne hagyjanak hézagokat), és valóban kör (ne tojás vagy burgonya alakú). A szabályos körben való ülés jelzi és elősegíti, hogy a Cs minden tagja a „körön belül” érezze magát. (Ezért lehetőleg senki ne üljön félig a körön kívül, vagy félig más irányba nézve.)

A kör kialakításának módja: megkérjük a résztvevőket, hogy üljenek körbe egymás mellé, úgy, hogy mindnyájan a legjobban láthassák egymást. Arra, hogy ne takarjuk el a mellettünk ülők elől a beszélőket, eleinte olykor a beszélgetések közben is finoman figyelmeztetnünk kell.

Ha a csoportban nemcsak csoportvezető (ezentúl Csv) van, hanem helyettes is, vagy más valaki is, aki a beszélgetés mederben tartásában segít, *ők ne üljenek egymás mellé*, hanem arányosan elosztva a kör különböző pontjaira, hogy láthassák egymást, s biztató szemükkel s szavukkal jobban segíthessék egymást.

1. A Csv és helyettese természetesen akkor tudnak jól együttműködni, ha köztük már van egy kapcsolat, s összeköti őket a közös felelősség is.

2. Meghívásunk a körbeülésre e gyakorlatot nem ismerők között, nem mindig talál azonnal megértésre. Ez esetben legyünk tapintatosak és türelmesek. A körbeülés önmagában is meghívás egy szabadabb, testvéri kommunikációra, s amikor ez nehezünkre esik (ti. a többiek testvéri befogadása és saját lelkünk testvéri feltárása), akkor zavar ez az ülésforma. Ahogy mélyülnek a személyes kapcsolatok a Cs-ban, úgy válik természetesebbé a körbeülés.

A beszélgetés szerkezete

a.) A nagyobb csoportot (pl. 25 fős hittant stb.) 5-6 fős beszélgető csoportokra bontjuk, és kijelöljük a csoportvezetőket esetleg jegyzőket.

(Kicsit kritikusabb beszélgetés vagy csoportösszetétel esetén (ha ismerjük a résztvevőket) szerencsés előre megtervezni a kicscsoportok összetételét, pl. hogy ne kerüljön túl sok problematikus személy egy csoportba.)

b.) *Kijelöljük a témát*, megfogalmazzuk a megbeszélendő kérdés(ek)et.

(Ha nagyobb a csoport, szerencsés lehet, hogy ugyanazt a témát több oldalról közelítjük meg, azaz minden második vagy harmadik csoportnak más más kérdést(eket) teszünk fel.)

c.) *A beszélgetés*: A Csb koordinálásával körben egymás után mindenki megszólal, illetve egyeztetik egymással gondolataikat, s próbálnak közös véleményt(eket) megfogalmazni.

(Ha valaki nem akar megszólalni, őt szabadon kell hagyni, s szóljon a következő.)

d.) *A „plénum” beszélgetés*: A csoportos beszélgetés végén az összes résztvevő (lehetőleg csoportonként ülve) nagy kört alkot, s meghallgatják, hogy az egyes csoportok milyen eredményre jutottak.

e.) Ha van idő, az egyes kicscsoportok beszámolóit után lehet még *hozzászólni*. Mindenképp általában fontos, hogy a nagy csoport vezetője (pl. hitoktató) végén *összefoglalja*, alkalmasint kiegészítse a csoportok eredményeit.

f.) *A Csb időbeosztása*: Pl. egy 45 perces hittanórán kb. 5 perc a beszélgetés témájának kijelölése (feltételezve, hogy a gyermekek az előző órákon már megismerték a megbeszélendő anyagot), 15-20 perc a csoportos beszélgetés, ugyanennyi a közös kiértékelés. Általában ideálisabb, ha hosszabb idő, pl. 2 óra áll rendelkezésünkre.

Előfordulhat, hogy – amennyiben rövid az idő, s a csoportvezetők kielégítően felkészültek arra, hogy az esetleges kérdéseket helyre tudják tenni (vagy a téma olyan, hogy nincs mit különösebben helyretenni) – a csoportok beszámolóját (a plénumot) elhagyhatjuk.

A közösség vezetőjének kell eldöntenie, hogy alkalmasint mire van jobban szükség: a plénumra, ahol ő válaszolhat az esetleges kérdésekre, vagy a beszélgetés folytatására.

A résztvevők

a.) *Korosztályuk*: kicscsoportos beszélgetést folytatni lehet már alsós gyermekekkel is. Pl. egy gyermektáborban 1.-2. osztályosokkal is megbeszélhetjük csoportokban, főleg ha vannak nagyobb csoportvezetők, hogyan sikerültek a különböző erénygyakorlatok. A 3.-4. osztályos gyermekek pedig egész komoly hit- vagy erkölcsbeli kérdésekről is képesek beszélgetni hittanórán – az alább kifejtett szempontok figyelembevételével, a helyes témaválasztás és kérdésfelvetés esetében.

A különböző korosztályok önállóságával és szellemi szintjével arányosan lehet komolyabb, önállóbb témákat megbeszélni velük Csb formájában.

b.) *Felkészítésük*: A Csb kezdetben gyakran nehézkesen indul. A résztvevők nem eléggé figyelnek egymásra, beleszólnak a másik szavába, kinevetik őt stb. Ha termékeny beszélgetést szeretnénk, a résztvevőknek el kell sajátítaniuk a Csb alapvető magatartásformáit. Első alkalommal alaposan kell ezekről szólni, majd sokáig újra és újra emlékeztetbe kell azokat idézni: hogy figyeljünk a beszélőre, hogy hallgassuk végig őt, s biztassuk (lehetőleg szemünkkel, tekintetünkkel is), ha nehezen fogalmaz. Hogy sosem szabad kigúnyolnunk vagy kinevetnünk valakit – sem nyelvbotlásért, sem félszeg viselkedésért – mert ez megöli a beszélgetést! Hogy lehetőleg ne vitatkozzunk, ne oktassuk ki egymást, hanem az előttünk szó-

lók pozitív gondolataihoz kapcsolódjunk („ne azt keressük ami szétválaszt, hanem ami összeköt!”) stb.

A Csb elején csoportjainkat általában *meghívjuk egy rövid imára* vagy csendre, hogy ezzel is készüljünk egy jézusi szellemű beszélgetésre. De mit mondjunk azoknak, akikről úgy látjuk (vagy ők meg is fogalmazzák ezt), hogy nem tudtak imádkozni mert pl. fáradtak, vagy telve vannak az elmúlt órák feszültségeivel? – Az ima után jó, ha a Csv emlékeztet arra, hogy a *legteljesebb találkozás Istennel az, ha szeretettel fordulunk embertársunk felé*. Aki tehát nem tudott a csendben imádkozni, próbáljon olyan nyitottsággal figyelni a csoport tagjaira – úgy fogadja el őket, ahogy Jézus elfogadja és szereti őt és a többieket. Ha valaki igazán törekszik erre (s újra és újra Jézus szemével próbál nézni egy-egy nem szimpatikus megszólalóra is), az – ha az imában nem is sikerült – a beszélgetés során találkozni fog Istennel.

A Csb vezetője és jegyzője

a.) Egy jól összeszokott csoportban ismerünk mindenkit, s könnyen kijelöljük a beszélgetés vezetőjét, illetve a Cs tagjai lehetnek váltakozva Csv-k. Minél kevésbé ismerjük a Cs-okat, s minél inkább fennáll a lehetősége, hogy személyiségükben vagy szemléletükben problémás egyének is lehetnek köztük (pl. nagyobb találkozók rendszeresen jelennek meg kiegyensúlyozatlan emberek), annál fontosabb, hogy a *Csv-t előre felkészítsük* a beszélgetés vezetésére.

b.) A *Csv feladata*, hogy összefogja és helyes mederben tartsa a beszélgetést.

– A Csb olykor kizárólag a személyes tapasztalatcserét szolgálja. Ilyenkor mindenki elmondja a maga személyes tapasztalatát, amelyet mindenkinek tiszteletben kell tartani, amelyet (súlyos tévedések kivételével) nem szabad kijavítani (hiszen a szíve legbensejét adta).

– A Csb-n azonban gyakran egy konkrét témája van, amelyről a Cs-nak közös! véleményt kell alkotnia. A Csv-nek erre induláskor fel kell hívnia a figyelmet. A Csb ilyenkor nem lehet csupán különálló vélemények „kinyilvánítása”! (s a plénumon való beszámoló nem lehet e különálló véleményekről való tudósítás!) hanem a vélemények egyeztetése s a közös nevező megtalálása. (Természetesen előfordulhat, hogy a közös nevezőt keresve többféle vélemény fogalmazódik meg – de azok is közösen!)

A beszélgetést a Csv indítja – alkalom esetén rövid csenddel, imával.

Ő mondja el, hogy mi a jelen beszélgetés célja.

– Ha a cél az ismerkedés vagy lelki élmények, tapasztalatok cseréje, akkor meghívja a résztvevőket, hogy szívük mélyéig hallgassák végig egymást.

– Amennyiben a Csb célja egy konkrét kérdés megtárgyalása, esetleg elismétli a megbeszélendő szempontokat, s elmondja, hogy feladatuk a közös vélemény kialakítása. Ezután (ha ez segítséget jelent a csoportnak) elsőnek elmondhatja saját gondolatait, véleményét.

Majd megkér valakit (akitől az első megszólalás bátorságát reméli), hogy szóljon hozzá.

Figyel az időre, hogy lehetőleg *mindenki szóhoz jusson*. (Jó, ha a beszélgetés elején említi, hogy úgy beszéljünk, hogy mindenkire maradjon idő.)

Ha a beszélgetés nagyon eltérne a témától, *visszatereli* azt a megadott mederbe.

Segít (saját példájával is), hogy a résztvevők figyeljenek egymásra, *hallgassák végig egymást*, és – főleg kezdő csoportban – újra és újra biztatja a résztvevőket, hogy gondolataikat az előttük elhangzottakra építve fogalmazzák meg.

Minél szétszórtabban beszélt valaki (különösen ha egy adott témát kell megbeszélniük), annál inkább *ösze kell foglalnia* szavainak a témához kapcsolódó mondanivalóját, hogy a következő megszólaló erre építhessen.

Törekszik arra, hogy a *beszélgetés iránya pozitív legyen*. Pl. amikor problémákról, megoldandó feladatokról van szó, ne csak panaszok, kritikák, negatívumok hangozzanak el, hanem elsősorban egymást biztató, előrevivő szempontok.

A Csv-nek nem feladata: hogy minden elhangzott hozzászólásra reflektáljon, minden kérdésre válaszoljon, mindenkit kijavítson. (Ez természetesen nem zárja ki, hogy a fenti szempontok értelmében néha nem kellene beleszólnia a túlságosan elnyúló vagy a témától elkanyarodó beszélgetésbe, illetve ha súlyosan téves véleményt nyilvánít valaki, azt nem kellene helyesbítenie, vagy őt a közösség vezetőjéhez irányítania.)

c.) *A jegyző feladata* hogy:

– személyes élménybeszámoló vagy lelki tapasztalatcsere esetén feljegyezze a fontosabb elhangzottakat;

– egy kérdés megbeszélése esetén pedig azokat a gondolatokat, amelyekre a csoport közösen jutott, vagy azokat az egyéni megfogalmazásokat, amelyeket a csoport is magáénak fogadott el (feladata – neki vagy a csv-nek –, hogy olykor kérdezzék meg: vajon az elhangzott megfogalmazást az egész csoport megáéna fogadja e el ..., s azt jegyezze fel, ami a csoport közös véleménye!).

Feladata az is, hogy mindenben segítsen a csv-nek (a beszélgetés helyes irányban tartásában, az egymásra figyelésben stb.), s feladata lehet, hogy a plénumon beszámoljon a csoportban történekről.

d.) *A plénumon való beszámolás* fontos és kritikus feladat:

A beszámoló célja, hogy az egész közösség részesülhessen

– az ismerkedések, élménybeszámolók esetén a kiscsoportokban elhangzottak fényében;

– a kérdések közös megbeszélése esetén a pozitív és előrevivő felismerésekben, amelyre egy-egy kiscsoport jutott.

A beszámolót érdekessé, változatosá teszi, ha az, aki beszámol egy-egy (a csoportban elhangzott) markáns élmény vagy megfogalmazás reprodukálását nem ön maga végzi, hanem felkéri erre azt, akitől a megfogalmazás származik. (Ezt ügyesen kell végeznie, nehogy emiatt a beszámoló túl terjengős legyen!)

Látuk, előfordul pl., hogy egy nagyobb ifjúsági találkozón vagy tágabb plébániai összejövetelen a csoportokba kerülnek zavaros személyek. Máskor egyszerűen csak sok felesleges és oda nem illő szempont is elhangzik a beszélgetések során (nem egyszer a Csv gyakorlatlanságának következményeként). A jegyző *hibát követ el, ha a plénumon egyszerűen csak beszámol mindarról, ami csoportjában történt* vagy elhangzott. (Ezt a hibát gyakran elkövetik!!). Ellenkezőleg, beszámolójának célja, hogy általa a plénum résztvevői közelebb kerüljenek a beszélgető kiscsoportok fényeihez, illetve a megbeszélés (vagy hittanóra vagy ifjúsági találkozó) céljához, a bevezetőben felvetett kérdés megválaszolásához. A jegyzőnek *kell tudnia tehát, hogy az elhangzottakból mit mondjon el, s mit nem.*

A jegyző szerepe ily módon többnyire fontos. Ezért – főleg kritikus esetekben – a csoportvezetésben járatos személyek lehetnek jegyzők, vagy ha ilyen nincs, akkor maga a Csv. Többnyire nagy hiba tehát, ha a Csv valakinek (mert ő szívesen beszél), átengedi a jegyzőséget, illetve a plénumon való beszámolás feladatát!!

MIRŐL LEHET BESZÉLNI, S MIRŐL NEM?

(Hogyan szabad a Csb kérdését feltenni, s hogyan nem?)

A Csb kényes kérdései közé tartozik, hogy miről lehet beszélni, s miről nem, illetve, hogy hogyan kell jól feltenni a Cs-ok számára a kérdést, *hogy az jól meghatározza a beszélgetés irányát.* (A Csb leggyakoribb hibája a rossz kérdésfelvetés: melynek következtében a beszélgetés partalanná válik.) Erről szólunk a következőkben.

Amikor a Csb az ismerekedést, kapcsolatok mélyítését, élmények, tapasztalatok cseréjét szolgálja

Pl. ha egy lelkigyakorlaton, egy találkozáson vagy a hittanos év elején a jelenlevők kisebb-nagyobb csoportokban bemutatkoznak egymásnak – beszélnek magukról, a hitükről; vagy: egy kirándulás, lelkigyakorlat, tábor, közösségi ünnep végén megosztják egymással élményeiket. Ez a Csb egyik legegyszerűbb és gyakran alkalmazott formája. (A Csb-nek az A/ pontban jelzett 3 típusa közül az első többnyire a tágabb értelemben vett Csb körébe tartozik). E beszélgetések célja a kapcsolatok mélyítésén túl a pozitív élmények megerősítése, illetve a második példa esetében esetleg a történetek kiértékelése. A Csb témája lehet minden, amiről a résztvevők elegendő ismerettel rendelkeznek. Ismerkedés, közös élmények megbeszélése esetén tehát a „téma” nem vet fel különösebb problémát. (De amint láttuk a B/6/a pontban, bizonyos esetekben még az ismerkedő beszélgetések is felkészült Csv-t igényelhetnek.)

Ami a jó kérdésfelvetést illeti: A megbeszélendő témát úgy kell megfogalmaznunk, hogy a kérdés ne legyen vitatható, hanem *személyes* vallomásra, bemutatkozásra vagy tanúságtételre hívjon meg.

Pl.: *Mit jelent számodra a hit? Mi hozott ebbe a hittancsoportba? Mit jelent számodra Isten? Mit jelentett a lelkigyakorlat?* stb. (Ilyen kérdéseket – megfelelő légkör esetén – megbeszélhetünk nagyobb létszámú csoportban is ...)

Rossz viszont egy bemutatkozás alkalmával az ilyen *elméleti* kérdésfeltevés: *Szerinted mi a hit? Kicsoda Jézus Krisztus? – Mert elméleti, teológiai beszélgetés alakul ki, vagyis olyan területre csúszunk, ami nem volt célunk: s az haszontalan vitákat, hibás megfogalmazásokat stb. eredményezhet.*

Ha a Csb célja a tanult hitismeretek elmélyítése

a) A Csb témája olyan lehet, amely témában a csoport alapvető vallási ismeretekkel rendelkezik, s az nem lehet, amelyről a vallási ismeretek, ill. meggyőződés hiányoznak. *Híszén a Csb feladata nem az, hogy új hitigazságokat fogalmazzon meg, hanem hogy a megismert evangéliumi igazságokat átgondolja, elmélyítse, s az egyéni vagy közösségi életre vonatkozó következményeket vonjon le azokból.*

Pl.: Egy hitoktató – a nemiség témájának bevezetéseként, minden különösebb *előkészület nélkül* – feltette a kérdést a fiataloknak: szerintetek helyes-e a házasság előtti nemi élet. A legjellemzőbb s legveszélyesebb hibát követte így el! – A fiatalok nagyobb része (az őket körülvevő világból szerzett benyomások hatására) azt válaszolta, hogy igen. S mivel a Csb-nek normaképző ereje van(!), a hitoktató a legnagyobb küzdelemmel tudott csak a későbbi órák során valamelyest véleményükön változtatni.

b) Óvatosnak kell lenni minden olyan témában (pl. mint a szexuális erkölcs vagy a lopás, hazugság, abortusz stb. kérdései), amelyben a világ önzése a keresztyénységgel ellentétes véleményt sugall. Mert ilyen esetekben a gyermek vagy fiatal esetleg szüleitől is más magatartást láthat, mint amiről a hittanon hall, s ez súlyosan befolyásolni fogja véleményét. (S nem kevésbé befolyásolja a „közvélemény” a felnőtteket sem.) Olyan kérdést tehát nem szabad feltenni Csb témájaként, amelynek evangéliumi megválaszolása kérdéses. Ilyen esetekben mindenképp tisztázni kell a keresztyén véleményt. A Csb olyankor következhet, ha a résztvevők alaposan ismerik, s lényegét tekintve magukévá tették a megbeszélendő kérdések evangéliumi alapjait.

c) Jó alkalom a Csb-re hittanonokon egy-egy téma összefoglalása, lezárása, annak átbeszélése, hétköznapi életünkre alkalmazása.

Mi a szerepe a Csb-nek – merülhet fel újra a kérdés –, ha a témát úgyis ismerik?

A téma végighallgatása után az már „dereng” a résztvevők egy részének agyában, de különösen ha olyan kérdésről volt szó, amely egy megújult életvitelt követel, a hallgatók feszült helyzetbe kerülnek: Megértettek valamit, de még nem biztos, hogy döntöttek mellette. A döntést nehezzé teszi, hogy vonzza őket korábbi magatartásuk (a „rég ember”), s pszichikai nyomást gyakorol rájuk az a tudat, hogy a világ máshogy ítéli meg ezt a kérdést, – sőt hogy tegnap még ők is s környezetük talán még most is máshogy gondolkozik erről, amit ők most beláttak.

A Csb jelentősége, hogy egyrészt az egyén újra átgondolhatja és megfogalmazhatja általa azt, amit hallott és megsejtett, másrészt látja, hogy társai is – hozzá hasonlóan – eljutottak az evangéliumi újdonság felfedezésére. A beszélgetésben résztvevő számára ez a legnagyobb megerősítés – így tud normává válni számára és a közösség számára az evangéliumi ideál.

Ami a helyes kérdésfelvetést illeti:

a.) Természetesnek tűnhet egy hittanórán (a megtanult anyag összefoglalásaként) az ilyenfajta kérdés:

Mi a véleményed – pl. a gyónásról, a papi nőtlenségről, az abortuszról, a lopásról, a sókolódzásról, házasság előtti nemi életéről, a tisztaságról stb.?

Ez a kérdés mégis rossz.

1) Mert a hittanos Csb-nek nem célja, hogy véleményezze az Egyház tanítását. Mert a Csb – mint láttuk – feltételezi, hogy a résztvevők tisztában legyenek és lényegileg (legalább többségükben) magukénak vallják a témában szereplő keresztény tanítást. De ha többekre nem hatott átalakítóan a hittanóra, akkor korábbi beidegződéseiknek megfelelően válaszolnak majd a kérdésre (V. ö. a C/2 pont bevezetőjét).

2) Még rosszabb, ha a hitoktató a téma kidolgozása előtt teszi fel a jelzett kérdéseket, pl. azzal a céllal, hogy ezáltal ismerje meg a gyermekek véleményét: mert így esetleg a negatív vélemény kerül túlsúlyba, s akkor könnyen *ez válik normává* ... (V. ö. a C/2 pont bevezetőjét).

3) A jó kérdésnek el kell kerülnie a veszélyt, hogy a Csb résztvevői (akárcsak heccből is) a világból, tévéből szerzett embertelen vagy kereszténytelen magatartások szellemében nyilatkozzanak (s így negatív hatást gyakoroljanak az egész csoportra). A fenti kérdésfelvetések – „mi a véleményed ...?” – esetében ez a veszély fennáll. A megoldás, ha azt kérdezzük: hogyan tudunk szembefordulni a világban tapasztalt negatív magatartásokkal, miként tudunk az evangéliumi elvek tanúi lenni stb. (Példa erre az alábbi c) pontban található!)

b.) Elhangzik így is a kérdés:

Mi az Egyház tanítása – pl. a fenti témákról?

Egy téma megtanulása, zárása után lehetséges visszakérdezni az anyagot. De – bár a tananyag összefoglalása alkalmasint történhet Csb-ben is – a Csb sokkal több lehetőséget tartalmaz, mint csupán ismeretek összefoglalását.

A Csb ereje, hogy a résztvevők sajátjává tudja tenni a témát, hogy képes az életükre alkalmazni, hogy normává teheti azt számukra.

c.) Jobb kérdésfeltevés(ek) a fenti témák esetében tehát a következők:

1) Hol szoktunk hibázni pl. a gyónás vagy a tisztaság terén? Miben kell helyesebben cselekednünk?

2) Hol találkozunk a világban, a tévében keresztény ember számára elfogadhatatlan magatartással?

3) Hogyan lehetünk mi a keresztény hit tanúi – a lopással, hazugsággal, az eutanáziával vagy a világ tisztátalanságával stb. szemben?

Egyes esetekben (a fenti példához hasonlóan) több – egyre mélyebbre hatoló – kérdést kell feltennünk, hogy eljuthassunk a legfontosabb, legmarkánsabban fogalmazó kérdéshez, példánkon a 3.-hoz. (Ha több beszélgetőcsoportunk van, esetleg köztük is szétoszthatjuk e többféle kérdést.) Az utóbbi kérdésfeltevés által tudatosan szembe-szegülünk a jelenlevők (gyermekek, fiatalok stb.), illetve a világ hamis megszokásaival, normáival.

d.) Minél személyesebben érinti a kérdésfeltevés a beszélgetőket, annál finomabban kell fogalmaznunk.

Például ne így hangozzék a Csb kérdése: ti (te) hol szoktatok véteni a ne lopj, ne paráználkodj, hamis tanúságot ne szőlj stb. parancsa ellen?

Inkább így: Hol szoktak *az emberek* hibázni a ne lopj stb. törvények ellen.

Vagy így: Hol találkozok a keresztény veszélyekkel (mit kell elkerülnie), ha tisztán akar élni?

Vagy még inkább így: Hogy tudsz te a tisztaság tanúja lenni a viágban?

Megokolás: Az ember általában a Csb-ben sem szereti megvallani, hogy ő hol szokott hibázni (sőt esetleg mentegetné saját magatartását). Könnyebben megfogalmazza (egy jól megtartott előadás után), mi az, amit „az embereknek” máshogy kell tenniük ... S ha a csoport ebben egyetért, akkor könnyebben magára is érvényesnek fogadja el ezt a normát. (Egyes esetekben a beszélgetés vezetője a plénum végén megjegyyezheti, hogy mindez, amit most összefoglaltunk minden bizonnyal saját életünk megváltoztatását, szebbé tételét is megkívánja.)

(Ha van eligendő beszélgető kiscsoport, ilyen kényes témákban, mint már mondtuk, lehetőleg a fenti 3 példához hasonlóan többféle kérdést tegyünk fel! Ezek mind mélyítik a meggyőződést, és felkészítenek *az élet különböző konkrét helyzeteire.*)

Ha a közösség életéről, feladatairól beszélgetünk,

véleménycserének vagy Csb-nek (ilyen esetben is) akkor van értelme, ha a résztvevők tisztában vannak a felvetett kérdések mondanivalójával, tartalmával. A közösségvezetőnek tehát ilyen beszélgetések előtt meg kell ismertetnie a problémát, annak jelentőségét, háttérét stb. s (ha van ilyen) az Egyház véleményét, tanítását e kérdésről. Ezután következhet a Csb.

Közösségvezetők, lelkipásztorok gyakran elkövetik azt a tipikus hibát, hogy „szavazásra” vagy véleményezésre tesznek fel a közösségnek vagy a képviselő-testületnek kérdéseket, anélkül, hogy azok háttérét előzőleg megimertették volna az érdekeltekkel.

Pl. napjainkban sok lelkipásztor érzi, mennyire szükség volna világi munkatársakra, áldozatokra, igeliturgiát, temetést végzőkre. De nem mernek belekezdeni munkába állításukba, mert – mondják – amikor erről beszélni kezdtek, a hívek, a képviselőtestület tiltakoztak ellene.

A fenti szabály értelmében ilyenkor mindekelőtt jól *elő kell készíteni* a témát (ez természetesnek látszik, mégis számos esetben elmarad!): beszélni arról, hogy súlyos a paphiány, és rövidesen talán nem lesz pap e községben sem (sok helyen ezt jobban megértik, mint a világiak felelősségének szemléletét, amelyről persze ugyancsak szólni kell). Lehet hivatkozni más községek példájára: ha ők képesek erre, mi sem vagyunk elmaradottabbak náluk ... stb.

Ezután jöhet a Csb (amikor már sokan érteni kezdik a mondottakat).

Mi a szerepe a Csb-nek?

Nem lehetne egy jó előkészítés után, például a plébánián élő hívek egész közösségével megbeszélni a témát? – kérdezheti valaki.

a.) A Csb sajátos ereje, hogy a kyszámú beszélgetők ténylegesen gondolkozni, átgondolni, felfedezni képesek általa, amire a nagyobb tömegben való együttlét nem képesíti őket.

b.) Az, hogy egyes kérdéseket mégis meg lehet e beszélni a nagyobb létszámú együttléteken, az a közösség összetételétől is függ. De gyakran előfordul, hogy van 2-3 hangadó, akik – hiába értették meg már a többiek, hogy mit kellene tenni – vitás helyzetekben „nem engednek”. Ezek az emberek – ha a beszélgetés a nagyobb közösség jelenlétében zajlik – képesek az egész tömeget befolyásolni, s presztízskérdésnek tartják, hogy a többiek őket követi.

A Csb-el semlegesíteni lehet a negatív hangadókat, s érvényesíteni lehet a többségben már kialakult, tisztább véleményt: Ha ilyen vitás kérdéseket kisebb csoportokban (lehetőleg a józanabbak közül választott Csv-k segítségével) beszélünk át, a „tömeg” kiszabadul a negatív hangadók nyomása alól, s meg meri fogalmazni, amit megértett. (A hangadók ilyenkor meglepetve látják, hogy magukra maradtak. S mi ugyancsak meglepetve látjuk, hogy 1-2 hasonló eset után elvesztik „erejükét”, amellyel eddig sok bajt okoztak a közösségben.)

Ami a helyes kérdésfeltevést illeti:

a.) azok a beszélgetések, amelyeken saját intézményünk, egyházunk, plébániánk, hittancsoportunk megjavításának kérdésével vagy gondjaival (netán vezetőivel) foglalkozunk, gyakran egyoldalú kritizálgatásba fulladnak. Lényegesen javíthat a helyzeten, ha jól tesszük fel a beszélgetés kérdését:

Pl.: Kivételes esetektől eltekintve ne tegyük fel így a kérdést: *Mi a véleményed ...?* – vagy: *Mi jót és mi rosszat látsz* (tapasztalsz) a plébánián, egyházban, hittantáborban stb. Vagy: mi nem tetszett ...?

Inkább valahogy így: Mi tetszett ... pl. a lelkigyakorlaton, egy kiránduláson stb.? Mit tudnánk tenni, hogy legközelebb még jobb legyen? Te mit tettél (tehetnél) azért, hogy jobb legyen?

Megokolás: Az ember könnyebben észreveszi a más szemében a szálkát, mint magáéban a gerendát ... Az üres kritizálgatás többnyire senkinek nem használ, de sok fájdalmat, ellentétet okozhat. Használ viszont, ha a beszélgetők felfedezik, hogy az esetleges hibák kijavításában mi az ő felelősségük, teendőjük.

b.) *Ha a Csb témája a közösség életét érintő döntés*, fontos, hogy a megbeszélendő kérdés valóságos alternatívát, választási lehetőséget tartalmazzon.

A közösség vezetőjének tudnia kell, mi az, amin nem lehet vitatkozni, ami nem választás kérdése ... De ha egy mód van rá, biztosítania kell a választási lehetőséget. – A vezető számára sokszor komoly gondolkodásba kerül megtalálni, hogy a számára elfogadható megoldás(ok)on belül milyen alternatívák léteznek, amelyek közül választani lehet. De szükséges ez, mert a Cs tagjai számára lényeges, hogy ők maguk szabadon választhassanak! Csak ilyenkor érzik, hogy komolyan vették őket. A Cs számára (lélektani szempontból) gyakran fontosabb, hogy ő maga választ, mint az, hogy mit választ. A Csb előtt tehát a vezető ismertesse, milyen lehetőségek között lehet választani, s utána bízza a döntést a Cs-ra.

MÉG NÉHÁNY PÉLDA ARRÁ – MIBEN SEGÍTHET A CSB

A Csb nagyon sok esetben segítségünkre lehet. Lássunk még néhány jellemzőbb példát alkalmazására.

Ismétlés, elmélyítés

Évek óta vallásukat gyakorló (és ismerő) csoportoknál különösen gyakran előfordul, hogy a Csv (vagy plébános vagy hitoktató) úgy érzi, hogy egy egy témáról újra beszélnie kellene, de bizonytalannak érzi magát. Hiszen ha már sokszor elmondott valamit, nem ismételheti el újra.

Tipikus lehetőséget ad ilyenkor a Csb: Tegyük a kérdést a Csb témájává!

Ha a hittan vagy a csoport vezetője ismételné el a gondolatokat, a hallgatóság unná magát, mondván: ezt már hallottuk. De ha nekik maguknak kell feldolgozniuk, önmagában az, hogy ők fogalmazzák meg, érdekessé teszi a kérdést. Közben számos esetben kiderül, hogy több alapvető ismeretet elfelejtettek már (amelyeket a plénum beszélgetésen pótolhatunk), s ezért fontos volt beszélni erről a „sokat hallott” témáról.

A mondottakra is jó példa: Azt a kérdést, hogy hogyan tudják az adventet, nagybőjtöt jól megélni – erénygyakorlatokkal, egyéni és közös elhatározásokkal, – több hitoktató évről évre a nagyobb hittanosokkal közösen tervezi meg – Csb-ben. Így nem válik unalmasá az évről évre visszatérő téma.

Fegyelmezés, norma-képzés

Minden Cs egyik nehéz kérdése a fegyelem megtartása, a keresztyén normák komolyanvétele. És sok esetben épp a fegyelmezetlenség elburjánzása miatt válik kezelhetetlenné, vagy hullik szét egy-egy csoport.

A baj egyik gyökere, hogy a vezetők gyakran a „fejére olvassák” a gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek hibáikat, s maguk elmondják, hogyan kellene helyesen cselekedni. (Ráadásul itt is szerepel a probléma: ha mindig ismétlünk bizonyos fegyelmi követelményeket, ez nagyon unalmasá válik.) De vajon már a gyermekek legtöbbje is nem tudja-e, hogy mikor cselekszik rosszul, s hogyan kellene helyesen viselkednie?

Minden fegyelmezésnél hatékonyabb, ha a Cs maga beszéli meg, hogy miben szorított hibázni, s hogyan kellene javítania. Erre gyakran nem elég egy hittanóra, hanem egy-egy lelki nap szükséges: hogy Csb-ekben legyen elég idejük megfogalmazni maguknak, mi az, ami hiányzik Cs-jukban, s mik volnának a követelményei pl. egy evangéliumi szellemű ifjúsági csoportnak.

Pl. Számos ifjúsági közösségben, néhol képviselőtestületekben is, tartottak „zsinatot”, amelyen megfogalmazták saját életszabályaikat ... S ezek a maguk által fogalmazott normák hatékonyabbnak bizonyultak az előírásoknál. (Persze ezeket is időről időre fel kell újítani.)

Pl. Egy közösségben többnapos külföldi utazás előtt a fiatalok Csb-ben részletesen megfogalmazták, hol lehet hibázni egy ilyen utazáson, mire kell figyelni, illetve mi által lesz evangéliumi, szép az út stb. S az utazáson résztvevők „szerződést kötöttek” (mindenki aláírta az „okmányt”), hogy mindannyian betartják a maguk által megfogalmazott normákat, ideálokat. Az út közben, a 4 nap tájt fel kellett eleveníteni ugyan a „szerződést”, de ez használt. (Hasonló okmányt csinálnak másutt ministránsok vagy különböző csoportok ...)

Megjegyzendő: Ha szeretnénk, hogy egy ilyen önvizsgálat, hibabeismerés, illetve lelki tervezés valóban a lélek mélyéről fakadjon, leghatékonyabb eszköz, ha a Csb előtt hosszú csendre, magunkba nézésre, imára adaunk lehetőséget. Az ember Isten fényében látja igazán önmagát. A csendet, imát követő csoportbeszélgetések a legmélyebbek.

Felnőtt hittanok létrehozása

Erről a részletesebben kidolgozandó témáról itt csak annyit: számos helyen működnek már hazánkban is olyan felnőtt hittanok, amelyeket nem jól képzett és jól előadni tudó teológusok vezetnek, hanem világiak csoportjai. Egy-egy – ilyen célra jól kidolgozott – könyvet, hittankönyvet (vagy a szentírást, illetve annak egy-egy könyvét népszerűen egzegetizáló kötetet) „beszélgetnek át” a hittanon résztvevőkkel, a Csb szabályainak megfelelően –, s annak a kreatív cselekvésnek örömeiben, hogy maguk értik meg, teszik magukévá, alkalmazzák életükre (a könyv segítségével) az evangélium igazságait.

Közösség aktivizálása, érzékennyé tétele

Sok vezető (s egyházi vezető is) egyszerűen csak közli a megoldandó feladatokat „beosztottjaival”... –, s többnyire csak passzivitással vagy éppeséggel ellenállással találkozik. De az emberek gyakran azért passzívak vagy elutasítók, mert egyrészt nem látják át a feladat megoldásának sürgető szükségességét, másrészt mert nem érzik magukénak a feladatot. E helyzet megoldásának egyik különösen jó módja, hogy a vezető nem egyszerűen megkér valamit, vagy kihirdeti, hogy mi az elképzelése, hanem feltárja azokat a problémákat, amelyek az általa fontosnak tartott teendő elvégzését sürgetik (egyes esetekben okosan teszi, ha az általa jónak tartott megoldást nem is említi!), s az érdekelt személyeket megkéri, hogy Csb-ben elemezzék a vázolt problémát, s adjanak tanácsot, mit lehetne tenni ...

Pl. egyik faluban a plébánia anyagi helyzete nagyon rossz volt, az egyházi hozzájárulás beszédője meghalt, s oly kevés pénzért, mint ő, senki nem akarta vállalni e feladatot. Hosszas hiábavaló hirdetések, tanácskozások után a plébános összehívta a képviselőtestületet, s velük még jó néhány aktívabb keresztényt, ismertette velük a kérdést, s kérte, találjanak ki valami megoldást. A beszélgetés végére – ami eddig lehetetlennek látszott – a résztvevők egy magasabb egyházi hozzájárulási összeget ajánlottak meg, s azt, hogy ők felosztják maguk közt utcánként a falut, s beszedik a hozzájárulást.

Pl. Egy más jellegű és pszichológiáját tekintve mégis hasonló eset: Egy lelkipásztor ismételtlen s kevés eredménnyel prédikált arról, hogy ne késsenek le a miséről. Egyszer csak a képviselőtestületnek és a plébánián élő egyéb felnőtt csoportoknak (a téma megfelelő motiválása után) feltette a kérdést: szerintetek miként tudnánk elérni, hogy ne késsünk le a miséről. A beszélgetőcsoportok több konkrét javaslatot tettek (pl. kisgyermekes szülők javasolták, hogy szombat esténként készítsék ki már a gyermekek ruháit, mert a ruhakiválasztás szokott lenni a késés egyik oka stb.), amelyekre a lelkipásztor maga nem jött volna rá ... S a résztvevők ettől kezdve sokkal inkább magukénak érezték a problémát, mint eddig.

BEFEJEZÉSKÉNT

Az itt leírtak nem kis része nemcsak a Csb-re vonatkozik, hanem az embertársakkal, a közösséggel való sokféle dialógusra. A Csb feltételezi a másik ember komolyanvételét (szemben a bennünk lappangó autokratikus magatartással), s vezet is bennünket a testvéri kapcsolatok útján.

Aki a Csb-t gyakorolni kezdi, elcsodálkozik, hogy mennyire az élet, a párbeszéd, a kapcsolatok, a közösség, az együttes felelősség táplálója. S egyre többször teszi fel magának a kérdést: Vajon ezekre az igazságokra, amelyekről most szólni szeretnék, nem tudnának e – meglevő ismereteik alapján – rájönni hallgatóim is. S ha igen, nem volna-e eredményesebb, ha a Csb által lehetővé tenném, hogy maguk jöjjenek rá?